

Overfladebehandling - Linoliemaling

Afrensning
Maling med linoliemaling
Farver

Maling af vinduer, døre, porte og snedkerværk

For at kunne bevare snedkerværk bedst muligt, skal man sikre sig at malingen er dækkende, så der ikke kommer vand ind i træet. Hvis beslag og hængsler er slidte og samlinger er løse kan det forårsage følgeskader. Det er derfor vigtigt løbende at vedligeholde disse. Hvis der er sket skader udbedres disse inden overfladebehandling.

Maling af snedkerværk bør af historiske og tekniske grunde udføres med linoliemaling. I forhold til andre malinger trænger linoliemaling dybt ind i træet og udvider sig under tørring, så mindre revner udfyldes og vedhæftningen forbedres. Linolie er ligeledes velegnet til grundning.

Linoliemaling indeholder ikke terpentin og afgiver ikke giftige dampe. Malingen er fremstillet med naturlige produkter der beskytter træet. Linoliemaling må ikke forveksles med Alkydmaling (kaldet "oliemaling") som indeholder terpentin.

Afrensning

Grundlaget for et godt resultat er en tør og velafrenset bund.

Inden genbehandling rengøres træværket og løst maling skrubes af. Meget gammelt snedkerværk er grundet med blyhvidt, der indeholder bly som er giftigt, især i støvform. I fast form gør blyhvidt, og gamle malingslag med bly, ikke skade. Hvis man er nød til at fjerne gamle malingslag eller afrense til bunden, skal man være forsigtig. Man bør derfor heller ikke slibe på gamle malingslag.

Til afrensning bør benyttes en metalskraber og der skal arbejdes vådt i vådt. Dette gøres ved at komme rå linolie på de malingslag der skal renses af. Kun områder med løs maling skrubes af.

Det er ikke nødvendigt at fjerne gamle fastsiddende malingslag, da de udgør en udemærket bund for den nye maling. Lagene er samtidigt med til at give overfladerne en smuk karakter.

Efter afrensning udføres en let slibning. Slibningen udføres vådt i vådt, ved at påføre overfladerne linolie under slibearbejdet. Herefter vaskes vinduerne med sulfosæbe og vand, hvorefter træet skal tørre godt op.

Hvis vinduet er nyt eller det er afrenset ned til rent træ, skal knaster stryges med shellak. Derefter grundes træet med rå linolie eller linoliefernis for at lukke porerne og danne underlag for de følgende lag maling. Evt. overskydende olie som efter 15. min ikke er trængt ind i træet tørres af med en klud. Efter grundning skal den hærde i 2-3 dage inden maling. Hvis der er deciderede huller i træet eller større revner i træet kan disse spartles forsigtigt med linoliekit.

NB: Blyholdig maling skal samles og afleveres forsvarligt på miljøstation. Linolieklude kan selvantænde, de skal derfor vanddruknes efter brug eller isoleres i luft og brandtæt beholder.

Mere om overfladebehandling med linoliemaling:

www.bygningsbevaring.dk's anvisninger
www.hverringe.dk's artikler

Producentens anvisninger; eksempelvis 'Linolie og pigment'.

Maling med linoliemaling

Maling med linolie anbefales ofte til træværk da malingen har en god vedhæftning. Malingen udvider sig ca. 20 % under hærning og udfylder derved mindre sprækker mv. Derudover anbefales linoliemaling, da malingen ikke holder på fugt, men lader den passere.

Den bedste holdbarhed med mindst mulig efterfølgende vedligehold fås ved påføre så tynde malingslag som muligt.

Linoliemaling tørrer og hærder op ved sollys (UV-lys). Linoliemalingen er gennemhærdet på 5-6 døgn. Linoliemalingen påføres i tynde lag på alle flader. Før eventuel genbehandling bør malingen hærde i to døgn, inden den afslibes let. Herefter kan påføres endnu et tyndt lag.

Linoliemalingen føres ved kitfalse ved vinduesruder ca. 1 mm ud over glasset, for at beskytte mod vand.

Linoliemaling kan med fordel løbende vedligeholdes (ca. hvert femte år). Dette gøres ved at afvaske vinduet med sæbespån opløst i varmt vand og herefter påføre et tyndt lag linoliefernis. Ved korrekt behandling skal vinduer kun genmales efter 10-15 år.

Linoliemalingen vil stå blank efter maling, men vil blive mat med tiden.

Linoliemaling vil ved almindelig patinering ikke skulle af. Nedbrydningen sker derimod gradvis ved tyndslidning forårsaget af brug, vejr og vind. Det ses også ofte at malingen krakelerer let i overfladen og danner et slangeskindsagtigt mønster.

Farver

Som hovedregel benyttes der kun farver fra den klassiske jordfarveskala til de ældre huse (se mere under Facader/ydervægge). Hvis vinduer, døre mv. står i en oprindelig farve, bør de genbehandles med den samme farve.

Er man i tvivl om farvesætningen på sit hus' snedkerværk, kan man med fordel foretage forsigtige farveundersøgelser af de eksisterende malingslag. Her kan man være heldig at finde den oprindelige farvesætning. Man kan også med fordel undersøge arkiver mv. for beskrivelser af huset. Her kan eksempelvis fornemme hoveddøre være beskrevet og måske fotograferet.

Vinduer ses ofte ensfarvede (hvide), men karmen ses også af og til malet i en mørkere farve end rammestykkerne.

I klassicismen var tendensen at yderdøren skulle stå så blank som overhovedet mulig. De var desuden ofte malet mørkegrønne, olivengrønne, okkerrøde eller brune, fortrinsvis ensfarvede. Den blanke overflade kan genskabes ved at blande naturlak på kinesisk træolie (Tonkinlak) i malingen eller lakere med Tonkinlak oven på det sidste lag maling.

Ofte er det slet ikke nødvendigt at genmale med linoliefarve med pigment. Dette vindue er ikke blevet malet de seneste 8-10 år. Til venstre ser du, hvad et enkelt lag linoliefernis (kogt linolie) betyder for opfriskning af farven. Illustration fra www.hverringe.dk